

MŁODA POLSKA

LIRYKA

SŁONIK

gabinet terapii dysleksji

www.slonik-terapia.pl

MŁODA POLSKA

LIRYKA

Kazimierz Przerwa - Tetmajer

"Koniec wieku XIX"

Utwór stanowił manifest poety, w którym podmiot liryczny (człowiek końca XIX wieku) ujawnia się dopiero w ostatniej strofie i w imieniu zbiorowości wyraża pesymizm, rozczarowanie oraz przekonanie o zbliżającym się końcu stulecia. Próbuje znaleźć rozwiązanie, ale okazuje się, że każda ze znanych mu i przyjętych przez niego postaw: przekleństwo, ironia, wzgarda, rozpacz, walka, rezygnacja, byt przyszły już były i okazały się bezużyteczne. Poeta nie znajduje pozytywnej wartości, dlatego odrzuca możliwość działania, popada w apatię, stan rezygnacji: "Jakaż jest przeciw włóczni złego twoja tarcza człowiecze z końca wieku? ... Głowę zwiesił niemy". Okazuje się, że życie jest pozbawione sensu. Taką postawę określa się mianem dekadentyzmu.

SŁONIK
gabinet terapii dysleksyj

www.slunik-terapia.pl

MŁODA POLSKA

LIRYKA

Kazimierz Przerwa - Tetmajer

**"Melodia mgieł nocnych (nad Czarnym Stawem
Gąsienicowym)"**

Utwór pełen jest elementów muzycznych i plastycznych, które ożywiają krajobraz Tatr. Poeta w sposób bardzo obrazowy ukazał ruch mgieł, nietoperzy, sów oraz szmer drzew. Odwołując się do zmysłów odbiorcy (synestezja), artysta sprawił, że czytelnik może jeszcze bardziej odczuć piękno górskiego pejzażu.

Podmiot liryczny wypowiada się w pierwszej osobie liczby mnogiej i znajduje się nad stawem Gąsienicowym.

**"Cicho, cicho, nie budźmy śpiącej wody w kotlinie,
Lekko z wiatrem płasajmy po przestworów głębinie..."**

Jest to wiersz impresjonistyczny.

MŁODA POLSKA

LIRYKA

Jan Kasprawicz

Sonety "Z chałupy"

Cykl zawiera czterdzieści utworów, związanych ze sprawami społeczeństwa polskiego i ma charakter nowelistyczny. Autor poruszył problem biedoty chłopskiej i podkreślił potrzebę przestrzegania praw, których pozbawiono mieszkańców wsi. Stworzył realistyczny obraz życia ówczesnej wsi, z której sam się wywodził:

**"Szare chaty! nędzne chłopskie chaty!
Jak się z wami zrosło moje życie,
Jak wy, proste, jak wy, bez rozkoszy..."**

Odbiorca poznaje między innymi historię chłopca, który umiera na gruźlicę czy historię wdowy, która musi wyprzedać całe gospodarstwo i udać się na żebrzy.

MŁODA POLSKA

LIRYKA

Jan Kasprawicz

Sonety "Krzak dzikiej róży"

To cztery utwory ukazujące piękny impresjonistyczny obraz tatrzańskiej przyrody, w których powtarzają się symbole limy i róży, tulącej się do ściany górskiej. Mają one znaczenie symboliczne. Róża, jakby szukała schronienia, walczyła o przetrwanie, jest symbolem piękna, młodości, witalności. To ona, mimo swej delikatności przetrwała burzę. Limba natomiast jest symbolem przemijania, starości. To potężne drzewo złamało się pod naporem sił natury:

"Wilgotna biel wieczornej rosy Błyszczą na kwieciu dzikiej róży. Kwiaty A cichy powiew krople strąca Na limbę, co tam próchniejąca Leży, zwalona wiewem burzy..."

Cykl ma charakter filozoficzny.

MŁODA POLSKA

LIRYKA

Leopold Staff

"Deszcz jesienny"

Utwór łączy elementy symboliczne z muzyczną nastrojowością. Bogactwo środków językowych buduje nastrój monotonii padającego deszczu. Podmiot liryczny to ktoś, kto opisuje swoje wrażenie, wywołane deszczem, ale to nie tylko wiersz o deszczowym dniu jesiennym, ale także utwór o nieszczęściu człowieka: "ktoś umarł", "gdzieś pożar spopielił zagrodę wieśniaczą", "spaliły się dzieci". Podmiot liryczny podkreśla swą samotność i obojętność na uczucia innych: „Szczęście przyjść chciało, lecz mroków się zlekło”. Pojawia się też pełen zła szatan, który: "posiał szal trwogi i śmierć przerażenia...". Gdy to dostrzegł, sam zapłakał: "I smutków potwornych płomienne łzy płacze....".

Utwór jest typowym dziełem dekadentyzmu, przenosi czytelnika w świat pełen smutku, żałoby i melancholii, które wywołuje jesienny deszcz.

MŁODA POLSKA

LIRYKA

Leopold Staff

"Kowal"

Tytułowy Kowal przypomina mitologicznego Hefajstosa - opiekuna rzemieślników i kowali. Tworzy wielkie, wręcz boskie dzieło. Chce wykuć serce, ale zakłada, że musi być ono "hartowne, mężne [...] dumne, silne". Jeśli okaże się słabe, rozbije je: "W pył cię rozbiją pięści mej gromy potworne".

Autor nawiązuje tu do nietzscheańskiej teorii nadczłowieka i odrzuca poczucie pesymizmu oraz zwątpienia (dekadentyzmu). Zachęca do działania, walki ze swoimi ułomnościami.

SŁONIK

gabinet terapii dysleksji

www.slonik-terapia.pl

MŁODA POLSKA

POEZJA

Bolesław Leśmian

"Dusiołek"

Podmiot liryczny nie ujawnia się, ale można dostrzec narratora. Opowiada on historię Bajdały - wiejskiego śpiewaka, który we śnie był duszony przez ludowego Dusiołka. Kiedy się obudził, oskarżał towarzyszącą mu szkapę i woła, że nie zrobili nic, by mu pomóc. Zarzuty kieruje także pod adresem Boga, że stworzył taką zmore:

"Nie dość ci, żeś potworzył mnie, szkapę i wołka,
Jeszcześ musiał takiego zmajstrować Dusiołka?"

Całość przedstawiona została z humorem i stylizowana była na balladę.

Jest to utwór filozoficzny, w którym padają pytania o sens zła istniejącego na tym świecie.

SŁONIK
gabinet terapii dysleksji

www.slonik-terapia.pl

